

פצעי גדלות: הצרעת כקריאה לחשוף את שורש הכאב

הנגעים של הצרעת הם הרבה יותר מאיתות אזהרה מלשון הרע. הם עדות לאנרגיות אדירות שלא באות למימוש. הצרעת היא קריאה להבנת הגדלות המבוזזת, שגולשת החוצה בדרך קלה וזמינה של דיבורי לשון הרע. רכלנות כפייתית יכולה להעיד על חוסר סיפוק, שמנסה למלא את עצמו ע"י הכישלונות של מישהו אחר.

ב"ה | פרשת תזריע | תשפ"ד

- ואחד הגילויים הדרמטיים בנושא הוא, שהרגל שלילי יושב על צורך לא ממומש ויכולות שלא באות לביטוי.

לכן כיום שואלים מה כואב לך? מה אתה מנסה להשיג עם ההרגל השלילי? כי התמכרות היא פתרון קל וזמין לנפש שסובלת מריק, חרדה ודיכאון או משתוקקת לעשות משהו ואינה מצליחה להתממש. התמכרות לשוקולד היא רק ביטוי למשהו שמעורר בנו אי נחת: לא קל בעבודה, רכנו עם אדם קרוב - והשגת פתרון אמיתי היא ארוכה ודורשת משאבי נפש. אז הנפש מוצאת נחמה במשהו זמין - שוקולד. מחסלים חפיסה ומרגישים טוב לזמן מה. התמכרות לגלישה שלילית ח"ו, נובעת מרצון עמוק להתחברות ובניית מערכת יחסים, אבל במקום להתמודד עם פתרון מורכב של חיי משפחה, מוצאים פתרון מהיר. כמו שהתמכרות לאלכוהול, מעידה על כישלונות מבוזזים, רצון להערכה והישגיות, והכאב מוצא פתרון באשליה שמספק האלכוהול.

ההשקפה החסידית מוצאת את המסר הגדול בפרשיות תזריע-מצורע. הנגעים של הצרעת הם הרבה יותר מאיתות אזהרה מלשון הרע. הם עדות לאנרגיות אדירות שלא באות למימוש. הצרעת היא קריאה להבנת הגדלות המבוזזת, שגולשת החוצה בדרך קלה וזמינה של דיבורי לשון הרע. רכלנות כפייתית יכולה להעיד על חוסר סיפוק, שמנסה למלא את עצמו באמצעות חגיגת הכישלונות של מישהו אחר. רכלנות יכולה להעיד גם על רצון עמוק במעורבות חברתית והשפעה סביבתית, שרק מוצאת את עצמה בפתרון זמין של דחיפת האף בחיים של אחרים.

לכן הצרעת לא חייבת להיות עונש. היא יכולה להיות מתנה שמעניק הקב"ה. קריאה לעשות עצירה מהחיים ולברוק מה אתה מנסה להשיג עם הרכילות ושם למצוא את הפתרון.

מה אומרים הפצעים שלנו? מה משרדים ההרגלים השליליים, ההתמכרויות והחולשות שלא נרפאות? אנו רוצים לפתח נקודה כבירה: חולשה היא פצע גדלות. במקרים רבים היא ביטוי ליכולת פנימית שלא באה לידי ביטוי ומתחננת למענה. החולשה היא רק פתרון קל וזמין שהיכולת הגדולה הזו מוצאת כדי לפרוץ החוצה. ולכן במקום לדכא את החולשה, שומה עלינו להקשיב לה ולתת את המענה הראוי.

זכורני כי בצעירותי, בכפר חב"ד, נוצרה מחלוקת בין קבוצות בציבור. היו אנשים שתמכו באדם מסוים לראשות היישוב ואחרים תמכו באדם אחר והוויכוח האישי הפך לשני מחנות. היה שם אדם שהפך את המחלוקת לפרויקט אישי. הוא היה צועק בבית הכנסת, מעליב, פוגע, מתסיס ומסכסך ואם מישהו היה מנסה להרגיע אותו - היה חוטף שבעתיים.

אשתו כאבה את מצבו והיא פנתה לחברים שלו, בבקשת עצה להוציא אותו מאובססיית השנאה. חבר חכם אמר משפט מבריק שהוכיח את עצמו: "צריך למצוא לו עבודה". השנאה היא ביטוי ליכולות חברתיות שלא באות למימוש והפספוס הפנימי מוצא פורקן בדרך קלה של דיבורי לשון הרע. זה עבד נהדר. סייעו לו למצוא עבודה שסיפקה אותו ובמשך הזמן הוא נולד מחדש. הוא נטש את השטויות והפך להיות אדם חברותי, שמח ומאיר פנים.

החבר החכם הבין שהמחלוקת מעידה על רעב פנימי. הוא כמה לעשות משהו משמעותי והחסר יוצר מרירות שגולשת החוצה בדרך קלה וזמינה.

מצד שני, בלי לתת מענה לצורך הפנימי, לא נוכל לפתור את ההתמכרות. כולנו מכורים לתגובות רגזניות, להתמסכנות, לזמן מסך ולגלישה שלילית, לאכילה כפייתית, לסיגריות, לאלכוהול

לשון. אולם יציאת מצרים לקראת מתן תורה, סימלה את היטהרות הדיבור והתעלות כוח השיחה.

ספר הזוהר ח"ב כה,ב: וכל עת שהדבור היה בגלות, משה הוציא קול בלי דבור וכנאמר: ואני ערל שפתיים. כך הלך עד שקרבו לפני הר סיני ונתנה התורה, ובאותו הזמן התחד בר הקול בדיבור ואז דיבר דבריו. זהו שכתוב: 'ידבר אל-קום את כל הדברים האלה'.

כיון שכך, עלינו לברר בעומק, איזה צורך נפשי ממלאים הדיבורים השליליים ולטהר אותם מהשורש.

נעבור אל הצרעת: הנגעים הם צרה שהורסת את החיים. הם מובילים לכך שאדם יאבד את כל מה שיש לו. בתחילה ינתן את ביתו היקר, ישרוף את בגדיו ולבסוף ייצא לבידוד משפיל מחוץ למחנה.

הצרעת מתקרבת מהרחוק אל הקרוב. בהתחלה מופיעה על הבית, אחר כך על הבגדים ולבסוף על גוף האדם. בכללות זה הולך כך: אדם מגלה על קיר ביתו כתם אדום או ירוק עז. הוא קורא לכהן לבחון את הנגע, ובמידה וזה נגע צרעת, הכהן סוגר את הבית למשך שבוע. אחריו בא הכהן לבדוק שוב, אם נחלש הכתם, קולפים אותו והבית טהור, אבל אם נשאר הנגע כשהיה (ובוודאי אם התרחב) סוגרים את הבית לעוד שבוע. אם עדיין נשאר הנגע – עוקרים את הלבנים שעליהם הנגע ומכניסים במקומם אבנים חדשות וטחים בטיט. אם הנגע חוזר שוב – כל הבית טמא וצריך נתיצה.

בשלב הבא, מופיע הנגע על הבגדים ואם הכתם אינו חולף (ובוודאי אם מתפשט) – דין הבגד לשריפה. בשלב האחרון מופיע הנגע על האדם עצמו. על הגוף מבצבץ כתם לכן בגודל גרגר אפונה. האדם ניגש אל הכהן ואם עומד הנגע במראות הצרעת – הוא מוכרז כמצורע.

קעת מתחיל תהליך קשה, בו נדרש לעזוב את ביתו ולצאת לבידוד מוחלט מחוץ למחנה. לאורך כל הדרך מביתו עד מחוץ למחנה הוא צריך להכריז על עצמו: "טמא טמא" ולהרחיק את הציבור. במשך שבתו שם הוא צריך לנהוג מנהגי אבלות, לא לגזור את שעריו ולא להחליף את בגדיו.

הצרעת הופכת להיות עוד יותר כואבת, כשמבינים למה היא באה. "מצורע" מלשון "מוציא שם רע", רמז לכך שהצרעת באה כעונש על לשון הרע וסכסוך בין הבריות. כך ראינו בשתי התפרצויות הצרעת המסופרות בתורה, שבאו על לשון הרע. משה מאשים את ישראל בכך שלא יאמינו לבשרת הגאולה והוא מצטרע, ומרים מדברת בגנותו של משה שעזב את אשתו ומצטרעת.

כאן עולות, כאמור, ארבע קושיות. הראשונה כללית: מה פתאום נענש אדם בעונש מציק של נגעים מכוערים על גופו? הרי התורה תורת חסד ואפילו חוטא שמתחייב במיתת בית דין, נאמר "ברור לו מיתה יפה" ואסור להשפילו מעבר לעצם העונש ואיך מי

כדי להבין את העניין, אנו רוצים להעלות ארבע קושיות על הצרעת: א. איך נולד עונש מכוער ומשפיל של נגעים על הגוף, שמצריך את המצורע לצאת מחוץ למחנה ולהתבודד? ב. מדוע פרשת המצורע מתחילה בכינוי "אדם", שם המעלה של המין האנושי, כשמדובר בחוטא נחות שמרכל ומסכסך בין הבריות? ג. למה משיח צדקנו ובית המקדש בזמן הגלות, מכונים בשם 'מצורע'? ד. מה פתאום הולך המצורע אל הכהן ולא אל החכם? ממתו הכהן הוא סמל למומחיות במחלות עור?

רבינו הזקן בליקוטי תורה והרבי מליובאוויטש בשיחותיו הקדושות, מוצאים הסבר אחד לכל הקושיות: הצרעת היא "פצעי גדלות". היא ריאקציה ליכולות וצרכים נעלים שלא ממומשים. לכן הצרעת יוצאת כנגעים על הגוף, משום שהיא עדות להתפוצצות אנרגטית בפנים שתובעת מענה. המצורע מכונה בכינוי הנעלה "אדם", כדי לפנות אל הגדלות שבו ולעורר בו שימת לב אל היכולות הלא ממומשות ורק כך יוכל להיפטר מהרכילות לטווח ארוך. מכאן מובן מאליו, מדוע המשיח ובית המקדש מכונים מצורע, כי הם מייצגים את היכולות האלוקיות הלא ממומשות בזמן הגלות וכמהות לפריצה החוצה מהרה יגלה. מאותה סיבה הולך המצורע אל הכהן, כי הוא לא צריך רב פוסק הלכות, אלא פסיכולוג ואיש חסד שיידע לפתוח לו את העיניים לפרשנות המאירה של מה שגועש אצלו בפנים.

ב. שלוש הפרשיות הסמוכות – שמיני, תזריע ומצורע – סובבות תמיד את חג הפסח. בשנה רגילה הן נקראות מיד אחרי החג, ובשנה מעוברת כמו השנה הזו הן מקדימות את הפסח.

מובא בספרים כי חג הפסח מוקדש לתיקון כוח הדיבור. כל אחד מהחגים היהודיים קשור באיבר מסוים. בראש השנה **שומעים באוזן** תקיעת שופר. ביום כיפור צמים ושבים בתשובה ויש אומרים שהוא קשור עם הלב. בסוכות נכנסים לסוכה עם **כלל הגוף**, בחנוכה מצווה **לראות בעיניים** את הנרות, בשבועות לומדים תורה עם **הראש**, ואילו בפסח מטהרים את **כוח הדיבור**.

הרעיון רמוז בעצם המילה "פסח" מלשון "פה סח", כדברי האר"י הקדוש:

1. **שער הכוונות דרושי פסח:** לשון פסח – פה סח, ולכן צריך להרבות בסיפור יציאת מצרים.

כך מצוות היום הן בדברי אכילה הנכנסים לפה, כמו פסח, מצה, מרור ויין, וזהירות מאכילת חמץ. גם מצות ההגדה עניינה בדיבור והוא החג היחיד בשנה בו "מצווה עלינו **לספר** ביציאת מצרים וכל **המרבה לספר** הרי זה משובח".

במהות הקשר בין פסח לכוח הדיבור, אומר הזוהר רעיון עמוק: עד יציאת מצרים, כוח הדיבור היה בגלות. התורה לא ניתנה ולא היה על מה לדבר. לכן משה רבנו, אדון הנביאים, היה כבר פה וכבר

1 כך ראינו מבארים את מזמור פא: "אנכי ה"א המעלך מארץ מצרים – הרחב פיך ואמלאהו". אלא ביציאת מצרים נפתח כוח הדיבור. בזה מבארים גם מה שמסכת פסחים בתחילתה עוסקת בארוכה בדיבור "לשון נקייה". שכן אחד מענייני החג הוא תיקון הלשון.

אומות העולם קרויים אדם².

בנוסף לכך, אנו רוצים לחפש הסבר פנימי לכך, שהמצורע מכונה בשם המעלה. התמיהה מבקשת מענה, כי לא רק המצורע נקרא "אדם", אלא משיח צדקנו, האדם השלם בכל הדורות, וכן בית המקדש - בית האלוקים עלי אדמות, מתוארים בזמן הגלות כמצורעים?

הגמרא מספרת על רבי יהושע בן לוי, שמצא את אליהו הנביא שעמד על פתח המערה של רבי שמעון בן יוחאי ואמר לו אימתי אתי משיח? אמר אליהו: לך תשאל אותו בעצמו. הוא יושב בפתח העיר רומי וזה יהיה לך סימן לזהותו: הוא יושב בין המצורעים וכולם פותחים את כל התחבושות ומחליפים ואילו הוא פותח תחבושת אחת ומחליף, עוד אחת ומחליף, כדי שאם יקבל את הפקודה להתגלות - ימהר לצאת. הלך רבי יהושע בן לוי למשכן המנוגעים בפתח רומי ושאל את משיח: אימת אתי מר? אמר: "היום". חלף היום והוא לא התגלה. חזר רבי יהושע בן לוי אל אליהו הנביא ואמר: המשיח שיקר לי, הוא אמר אבוא היום ולא בא. אמר לו: הכי אמר לך: היום אם בקולו תשמעו.

סנהדרין צח: משיח יושב בין העניים סובלי חלאים בפתח זה של רומי - **רש"י:** סובלי חלאים -- **מנוגעים** והוא גם **מנוגע**, דכתיב 'והוא מחולל מפשעינו', וכתוב 'חליינו הוא נשא'.

ילקוט שמעוני רמז תקנא: 'המצורע' זה בית המקדש, אשר בו הנגע' זה עבודת אלילים, 'בגדיו יהיו פרומים' אלו בגדי כהונה ... ו'טמא טמא יקרא' זה חורבן ראשון וחורבן שני.

וכל אחד תמה: איך האדם הנעלה בדור ובית משכן ה' בכבודו ובעצמו, מכונים בשם השפל והמזוהם "מצורע"? ואם לסמל את העובדה שחוליינו נשא והוא מחולל מפשעינו, למה דווקא צרעת?

התמיהה האחרונה והמסקרנת מאוד: איך הפך הכוהן למומחה לנגעים? דיני צרעת הם מהסוגיות הסבוכות בהלכה. ישנם **שבעים ושניים** "מראות נגעים" שמוגדרים כצרעת.

משנה נגעים א,ד: רבי דוסא בן הרכינס אומר: מראות נגעים שלושים ושישה. עקביה בן מהללאל אומר: שבעים ושניים.

פירוש המשניות לרמב"ם: אי אפשר להרגיל במראות אם

שחטא בסך הכול בלשון הרע, מצטער בנגעים? האם לא היה הוגן להענישו בסנקציה קלה של קנס ממון או אפילו עונש מלקות חד פעמי!?

ב. איך המצורע נקרא בשם הנעלה "אדם"? כיצד אפשר להלום את הפתיחה החגיגית "אדם כי יהיה" עם ההמשך המשפיל אודות הנגעים המכוערים על גופו?

2. ויקרא יג: אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת ורר-גות לובן ... נגע צרעת הוא וראהו הכהן וטמא אתו ... בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ... וטמא טמא יקרא ... כדד ישב מחוץ למחנה.

האדם מכונה בתנ"ך בארבעה תארים - "אדם", "איש", "גבר" ו"אנוש". ה"שם משמואל" מסוכטשוב מבאר, שהכינויים מסמלים ארבע דרגות באדם: "אנוש" הוא הכינוי הנמוך ומתאר את הגוף, שהוא חלש ורועע כמו "חולה אנוש" שאין בו הכוח להתמודד עם מחלתו. "גבר" מתאר את הנפש שמסוגלת להתגבר ולהתעלות על חולשת הגוף. "איש" מתאר את השכל שמנהל את הנפש והגוף, ואילו "אדם" הוא מלשון "הדמיון לעליון" ומתאר את צלם האלוקים שגורם לאדם להידמות לכוראו.

שם משמואל תזריע תרעא: ארבעה שמות נקרא האדם: 'אנוש' מפאת הגוף שהוא כח אנוש וחלוש, 'גבר' מפאת הנפש שיש בכחה להתגבר על הגוף. 'איש' הוא מפאת השכל, שעומד על כלל הכוחות ואיש הוא כמו בעל הבית, כמו 'אלימלך איש נעמי'. 'אדם' הוא כנגד צלם האלוקים המחבר כולם.

כיון שכן, עולה התמיהה: איך המצורע השפל נקרא "אדם", כינוי לצלם האלוקים שבו?

ערכין ג: תינוק בן יום אחד מטמא בנגעים, דכתיב 'אדם כי יהיה בעור בשרו', אדם כל שהוא.

אור החיים: אומרם 'אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם', שאין האומות מטמאין בנגעים.

הגמרא לומדת מכאן שתינוק טמא בנגעים, כי "אדם" הוא שם כולל למין האנושי, בעוד ש"איש" ו"גבר" מתאימים לאדם מבוגר. האור החיים לומד שרק יהודי נטמא בנגעים, משום שנאמר "אדם" שהוא כינוי לבני ישראל, כדברי חז"ל "אתם קרויים אדם ואין

2 אנקדוטה היסטורית: התובעים האנטישמים במשפט בייליס, עשו מאמץ גדול ללקט ראיות מדברי חז"ל שיהודים מבזים את ערך הגויים ולכן שוחטים ומעורבים מדמם לקורבן פסח. באמצע המשפט קם התובע והציג את מאמר חז"ל שהובא כפנים: "אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם".

הסנגור הרגול, גרוזנברג, נדהם וביקש הפסקה במהלך הדיונים כדי לחקור עם גדולי ישראל את פשר המשפט. הרב מאיר שפירא מיישבת חכמי לובלין, הציע הסבר שיתקבל באוזני השופט הגוי: שלוש התארים האחרים - "איש, גבר ואנוש" באים גם בלשון רבים - "אנשים וגברים", בעוד שהמילה "אדם" באה רק בלשון יחיד וגם הרבים קרויים "בני אדם". שכן אצל עם ישראל, הרבים הם אורגניזם אחד וכולם מרגישים את צרת היחיד. יתירה מכך: גם הגויים רואים בנו גוף אחד יחיד. הנה, הרעים הסנגור בקולו: "מענדל בייליס אחד נאשם ברצח ואתם אומרים כל היהודים רוצחים". לכן אומרת הגמרא "אתם קרויים אדם ואין האומות נקראות אדם".

אבל להעיר שהצרעת התורתית היא אינה מחלת הצרעת המוכרת בספרי הרפואה בגלל חיידק ה'לפרה'. מדובר בקפידה רוחנית בגלל פגמים נפשיים כלשון הרע וגסות הרוח ולא כתוב בשומקום שהיא מדבקת. אדרבה, התורה אומרת שאין רואים נגעים לחתן בשבעת ימי המשתה ואין רואים נגעים במועד - ואם מדובר במחלה מדבקת איך מסכנים את הציבור?³

אנו רוצים להתחיל מהשאלה האחרונה אודות הכוהן. נפתח עם ביאור אחד שהארכנו בו בשיעור לפני שלוש שנים ואחר כך נתפתח לביאור נוסף, גדול וחשוב שהוא נושא עיונו. הוא יכול להציל חיים ולהיות ההבדל בין חיי סבל ומכאוב לסיפוק וכבוד עצמי.

ג. המצורע הולך אל הכוהן, כי עסקינן בדיני נפשות. כבודו של אדם הוא עצם חיותו וסיבת קיומו. נזכור את ההחלטה של תמר להביא עצמה להריגה עם שני עובריה ובלבד שלא להשפיל את יהודה. תמר קיבלה החלטה נוראה להביא עצמה ועובריה למיתה, שכן סברה שחילול כבודו של יהודה שקול להריגתו ולכן זה ביהרג ואל יעבור. חייה אינם קודמים לחייו שלו.

לכן קובעת התורה שהמצורע הולך אל הכוהן, כי התנאי להשפלת אדם הוא מישהו **שמרגיש את האדם שלפניו**. התורה רוצה שההכרזה "טמא" לא תהיה רק עניינית, מהראש הידעני של הרב או הרופא, אלא מכוהן איש חסד, שייקח בחשבון את המשמעויות של השפלת המצורע. כי סודם של הכוהנים טמון במילה אחת: **"באהבה"**. כשהכוהנים עולים לדוכן הם מברכים:

3. סוטה לט,א: מאי מברך? אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה.

אבל היכן ציווה אותם הקב"ה לברך באהבה? נעבור על פרשת כהנים ולא נמצא ציווי כזה, רק "דבר אל אהרן ואל בניו לאמר, כה תברכו את בני ישראל אמור להם". אלא עצם מהותה של ברכת הכוהנים היא "באהבה". העובדה שהכוהנים מברכים את אחיהם באהבה - היא המעוררת רחמי שמים. בדיוק כמו ילד שייגש לאביו ויבקש עזרה לאח אחר - ואין מצב שאבא יתעלם מהפגנת הרגישות הזו.

תכונת האהבה עוברת בתורשה מאבי הכהונה, אהרן הכהן. הארכנו בעבר אודות הסיפור הראשון בהיסטוריה על אהרן. בתחילת חומש שמות התגלה ה' אל משה ומינהו להיות גואל ישראל. משה התחמק בטענה שאינו רוצה לפגוע באחיו הגדול. מה גם שאחיו מתאים למשימה ממנו, הוא רהוט וכריזמטי ושימש כנביא לאורך עשרות השנים שמששה לא היה במצרים. התגובה של ה' מדהימה:

לא יכיר בהן שהן ל'ו. שהנגעים ששה מינים: נגעי עור, בשר, נגעי שחין ומכוה, נגעי קרחת וגבחת, נגעי ראש וזקן, נגעי בגדים ונגעי בתיים ... ובהם גופא: שמונה בעור הבשר, ושמונה בשחין ומכוה, ושמונה בקרחת, ושמונה בגבחת, והם בעצמם בראש וזקן, ושני מראים ירקרק ואדמדם בנגעי בגדים וגם בנגעי בתיים - ואלו ל'ו מראים. עקיבא בן מהללאל מוסיף שהם כפול: שבעים ושניים, לפי שאלו המראות... יהיו בתחלה ואחרי שבוע יצטרך הקישא בין עתה ובין מה שהיה עליו קודם אם בשבוע ראשון שני ושלישי.

אבל כוהן הוא מינוי גנטי ולא ידעני. כוהן יכול להיות חכם או טיפש, אבל הוא כוהן מלידתו ואיך זה מספיק לנושא סבוך ואחראי כטומאת צרעת? למה לא נלך לאיש מקצוע כמו בכל הטומאות האחרות - בטומאת נשים ויולדת הולכים לרב, ובטומאת זיבה שהיא מחלה רפואית, הולכים אולי לרופא?

גור אריה יג,ב: למה לאהרן דווקא? הא לא נמסר לאהרן רק דברים שהם צרכי מקדש?

הדבר המדהים הוא, היקף הסמכות של הכוהן: מצד אחד, כשיש **תלמיד חכם שיודע את ההלכה בעצמו**, החכם אינו יכול לטמא. גם אם צמחה הצרעת על מרים, משה, הרמב"ם או מרן רבי יוסף קארו ככבודם ובעצמם והם יודעים במאה אחוז שמדובר בצרעת - הם **אינם טמאים** עד שיבוא כהן ויאמר את המילה "טמא". כך אומרת הגמרא (זבחים קב) כי משה לא היה יכול להסגיר את מרים כי הוא זר בנגעים, ואהרן הוא קרוב ואין קרוב רואה בנגעים. לכן הקב"ה אמר: אני כהן ואני מסגירה.

מצד שני, אם הכהן הוא עם הארץ שלא למד הלכות נגעים ואילו רב העיר הוא הגאון רבי עקיבא איגר, ההלכה היא שהכוהן שואל את החכם והכוהן **חייב לפסוק בעצמו**.

רמב"ם טומאת צרעת ט,ב: כהן שאינו יודע לראות, החכם רואה ואומר לו: 'אמור טמא' והכהן אומר 'טמא'. 'אמור טהור' והכהן אומר 'טהור' ... שנאמר 'ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע'. ואפילו היה הכהן קטן או שוטה - החכם אומר לו והוא מחליט או פוטר או סוגר.

רש"י כותב שמדובר בגזירת הכתוב שאין הגיונה ידוע לנו. המשך חכמה, הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק, טוען שהמצורע היה מתניז הבל שמסוכן למי שבא אתו במגע (יסוד הדברים ברמב"ן ויקרא יב,ד) ולכן ציוותה התורה שילך לכהן, שהוא נציגו של הקב"ה ומוגן בכרכה מיוחדת.

3 הכלי יקר (יג,ב) כותב רעיון דרשני: חטא הצרעת בא בגלל שלוש מידות רעות: לשון הרע, גסות הרוח וחמדת הממון. והכהן מייצג את ההיפך מכל שלוש המידות הללו. הפגישה שלו עם המצורע תעורר בו השראה לצורת חיים הפוכה: "חטא הלשון גורם כל ריב וכל נגע, על כן יבא אהרן שאחז במידת השלום וירפא לזה. חטא גסות הרוח ראויה שיתוקן על ידו, כי הוא היה עניו ביותר כמו שאמר משה ואהרן 'ונחננו מה'. וכן חטא חמדת הממון לא היה באהרן, יען כי הכהנים לא היה להם חלק בארץ יותר ממה שזכו משלחן גבוה".

אולם הרבי מקשה (לקו"ש כז/89 והערה 12): אם כן היה מתאים יותר להטיל על הכהן את התפקיד לטהר את המצורע בסוף טומאתו וכך יזכור **שהציאה מהטומאה** תלויה בהנהגה של כהן. אבל למה הכהן קובע את הטומאה וההסגר של המצורע - אירוע שהפוך במאה אחוז מצורת חיי של הכהן?

שמות ד, יד: אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמה בליבו.

ה' מעיד כי אהרן הוא טיפוס שונה מרוב הבריות: הוא **אמפתי**. הוא מסוגל להתעלות מעל עצמו ולשמוח בשמחת הזולת. הוא מסוגל הטיפוסים הנפלאים שכאשר בא אליהם חבר ומספר כי קודם להיות סמנכ"ל אינטל, הם לא חושבים את המחשבה המוכרת: ומה איתי? והילדים שלי? אלא נותנים חיבוק ושואלים: מתי אתה נותן קידוש בבית הכנסת?

ספר הזוהר מוסיף דבר מדהים שכולנו מכירים מהמציאות: תכונת האכפתיות של אהרן עברה בירושה לצאצאיו, שהרי 'מידות' ואופי עוברות בירושה. וכל כהן הוא טיפוס מעורב, אכפתי ונושא באחריות.

זוהר ג קמה, ב: כהן גדול נקרא מלאך ה', שבא מצד החסד ולכן לא נמצא כהן שבא מצד הגבורות.

לכן התורה משאירה את המפתח להשפלה הכרוכה בהכרזה "טמא", אצל אדם שיודע להרגיש את הזולת. רק איש האהבה והשלום יבדוק ויבחן וישקול עד שיפסוק לחומרה.

ליקוטי שיחות כז/88: כהן עניינו 'לברך את עמו ישראל באהבה', כהן הוא איש חסד ולכן רק עליו סומכת התורה להכריז על יהודי אחר "טמא" ולהוציא אותו מחוץ למחנה.

מתוך היסוד הזה במעלת הכוהן, נטפס לקומה מקורית ועמוקה עד חדרי נפש. המצורע נשלח אל הכוהן כדי לומר לו: **אתה צריך פסיכולוג**. הנך זקוק לאיש חסד שיביט בעין טובה על מה שגועש לך בפנים ויידע לזהות את הגדלות מתחת לכאב שמייחלת **למימוש בריא**. זה לא מספיק ללכת לרב או רופא שיגידו כשר או טמא, כי הבעיה לא תיפתר. הביזוי לא יסלק את ההרגל השלילי. רק אדם טוב שיידע להכיר ולזהות את הצורך הפנימי שמבקש מענה, יגרום למצורע לחפש פתרון אפקטיבי, שיהיה באמת תחליף לסיפוק הזול שמעניק הלשון הרע.

תפיסת הגדלות מבוססת על המילה הנעלית הפותחת את הפרשה: "אדם". לומר לו: אתה "אדם", אתה הגדול שבבריות. הצרעת היא ריאקציה (תגובה) חיצונית לאורות עליונים המאירים כך ואינם מוצאים מימוש. וכאשר אורות גדולים לא מוצאים מימוש, הם הופכים להיות אורות איומים. בלשון הקבלה: "דינים קשים דקדושה" ובסופו של דבר, "דינים קשים דקליפה".

הגדלות הלא ממומשת גורמת למרמור ושנאה עצמית. היא יוצרת שנאה נגד כל העולם וחיפוש החסרונות אצל כולם, במטרה להוריד אותם ולהתנחם שכולם לא שווים כלום. לכן הפתרון לצרעת הוא לא להסתפק בפלסטר ולהשפיל את המצורע שיפסיק עם הלשון הרע, אלא למצוא את האפיק החיובי אליו יוכל לתעל את הכוחות ולמצוא סיפוק בריא.

הנה קטע מופלא מרבינו הזקן בו טמון הכול ותוספת הסבר מהרבי מליובאוויטש:

4. ליקוטי תורה פרשתנו כב, ב: 'אדם כי יהיה בעור בשרו' - אדם הוא במדרגה גדולה לפי שהוא שלימות בכל... וגם נגעים דברים גבוהין הן, וכשעדיין לא קרא לו הכהן שם טמא, אין הנגעים בכלל טומאה, אלא אדרבה הם אורות עליונים, רק שהם דינא קשיא דקדושה... והובא אל אהרן הכהן שנתעלים ע"י הכהן שהוא חסד עילאה דרועא ימינא ויוכל להמתיק דינים.

שיחת תזריע מצורע תנשא 492: האורות העליונים שאינם מתלבשים בכלים, פועלים תנועה של 'רצוא' [כרי-חה והרחקת הכוחות], ומחמת שאינו נמשך בבחינת 'שוב', בכלים ואותיות דקדושה, יוכל להסתעף יניקת החיצונים [זעם ומרירות ושנאת העצמי והסביבה]. כמו שאחר ההת-להבות בתפילה, אם אינו עוסק בתורה, יוכל להתהוות בחינת דינים וקפידא וכעס ומה נסתעף גם כן יש וגסות וכו'.

אנחנו עומדים בערב יא ניסן, יום ההולדת של הרבי, וזכינו בדורנו לכוהן גדול עם עין מאירה, שידע לראות את שורש הדינים הקשים. כמה דוגמאות: פעם בא אל הרבי יהודי ניצול שואה מאנטוורפן וסיפר על המצב הנפשי הקודר שלו. הוא איבד את תאוות החיים. הוא מתגעגע לאשתו וילדיו שנרצחו במחנות ההשמדה ואינו מוצא סיפוק. הרבי ענה: **האהבה שלך תובעת מענה**. התשוקה להתקשר עם מישהו ולתת לו מעצמך, אינה נותנת מנוח. תתמסר לפעילות עם ילדים, תשמח אותם ותתמלא בפנים. הוא החל לקיים פעילות לילדים בשבת, הוא היה משקיע בה את כל מרצו וראה ישועה.

דוגמה נוספת: חלפה חצי שנה ממסיבת ה"נוכה" בליל שמחת תורה, שקיבצה צעירים שרקדו מתוך חילול שבת וחג. דורשי רשומות ציינו לשיחה מופלאה שאמר הרבי בדיוק שמונים שנה קודם, בשמחת תורה תשיד: הייתה אז מסיבה כלשהי בסמוך ל-770, שבחורים יהודים רקדו בה באופן שחילל את היום הקדוש. הרבי דיבר כי מהותם ועצמותם רצתה לשמוח בשמחת תורה, הנשמה הרגישה את גדלות היום, ורק מחמת מצוקות שונות, לא מצאו את הדרך הנכונה לעשות זאת. לכן הגישה הנכונה היא לא לדכא את הסערה היהודית, אלא להבין מה הנוער מבקש ולתת מענה חיובי.

כעת אין שאלה בכך, שהמצורע ובית המקדש מכונים בשם הנעלה "מצורע", כי זאת הטרגדיה. הם מייצגים אורות עליונים ביותר שאינם יכולים להתיישב בכלים, שנועדו להפוך את העולם מהקצה אל הקצה. אבל כל עוד משיח אינו מתגלה ובית המקדש עומד חרב, היכולות המופלאות הללו הופכות לפעול **נגדנו**. הן מתגלות אצל יהודים במהפכות ככיוונים הלא נכונים, במיאוס בכל התיאוריות ובחיים של בדידות וחוסר סיפוק תמידי.

שיחת תזריע מצורע שם/494: גלות עניינה העלם והסתר על האור האלוקי, אבל בשורשה היא אורות עליונים ביותר שלמעלה מהתגלות בכלים ומפני גדול הפלאת האורות, משתלשל למטה חושך כפשוטו, עד לעניינים הדיפך הטה-רה. לכן התיקון לגלות הוא לא על ידי עניין חדש לגמרי,

אלא על ידי התגלות עניינה האמתי של הגלות והפיכת הגלות לגאולה.

נסיים עם רעיון נפלא, ששמעתי מהרב יוסף יצחק גייקובסון, אודות סיפור ארבע מצורעים: תחילת הסיפור בהפטרות פרשתנו, תזריע, והמשכו בהפטרות פרשיות תזריע-מצורע כשהן מחוברות. הפטרות פרשתנו עוסקת ברפואת נעמן. נעמן היה שר צבא ארם שחלה בצרעת ובה לבקש את עזרת אלישע הנביא. אלישע שלח אותו לרחוץ במי הירדן והוא נרפא. הגוי התפעל מגדלות הנביא וביקש לתת לו מתנות, אבל הנביא סירב לקחת. אולם גיחזי, הגבאי של הנביא, הלך אחריו וביקש מתנות לעצמו, מתוך מתן תחושה שהנביא מבקש אותם. אלישע הקפיד עליו שחילל את ה' וקיללו ואת זרעו בצרעת.

המשך הסיפור בהפטרות תזריע-מצורע: בן הדר מלך ארם מנסה לפגוע בישראל ולא מצליח. הוא מבין כי רוח קדשו של הנביא מגנה עליהם והוא מקים מצור כבד על השומרון במטרה ללכוד את הנביא. נוצר רעב חמור, עד שראש חמור נמכר בשמונים כסף וצואת יונים בחמישה כסף. באחד הימים יוצא המלך יהורם לשאול בשלום עמו ואישה ניגשת אליו ומבקשת ממנו מאכל. כשחוקר אותה המלך כיצד הסתדרה עד היום, היא מספרת שסיכמה עם חברתה שהם יאכלו את בנה היום ולמחרת יאכלו את בן חברתה. ביום הראשון התחלקו בבשר בנה, אך למחרת, חברתה העלימה את בנה. המלך מזדעזע לשמוע את מצב העם ומחליט להרוג את אלישע. אבל הנביא מרגיע אותו שמחר יישבר הרעב וסולת סאה תימכר בשקל. למחרת נשמעים קולות מלחמה בתוך מחנה ארם ואנשי הליגיון נבהלים שבאו לפגוע בהם והם בורחים.

כאן מגיעים אל הנקודה השייכת אלינו: למחרת יושבים מחוץ למחנה ארבעה מצורעים, שהיו בכידוד עקב מחלתם. חז"ל אומרים שאלו היו גיחזי ובניו שנענשו בצרעת נעמן. הם ישבו בחדר ההסגר שלהם רעבים ללחם ולא ידעו את נפשם. הם החליטו לעשות את המעשה המופרע ביותר וללכת למחנה ארם ולחפש אוכל. שם לא יודעים ממצבם ואולי ירחמו עליהם. הם נכנסו לתוך המחנה וגילו שהוא ריק ושומם לאחר שצבא ארם נטש אותו במנוסה. הם חוזרים למחנה ישראל וזוכים להיות אלו שמבשרים כי "יום בשורה" היום והצרה חלפה.

כאן עולה השאלה, מה משמעות הסיפור? מה הרמז בכך שדווקא המצורעים היו אלו שזכו לבשר על הישועה? הרעיון מובן היטב לפי האמור כאן: הצרעת יכולה להיות מקור הגאולה שלך ושל כלל ישראל. הצרעת היא לא משהו שצריך להחביא או לדכא אותו, אלא להקשיב לו. וככל שאדם חוזר בתשובה ומוצא את האפיק הנכון לבטא את הכוחות החיוביים שלו - הצרעת היא הגאולה שלו.

כן תהיה לנו, כאשר אורו של משיח ימצא את האפיק החיובי ללב ישראל ונצא מגלות פנימי לגאולת עולם בקרוב ממש, ובניסן עתידים להיגאל עוד בימים אלו.

כתיבת הדרשות והשיעורים והפצתם באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי הרבי ברחבי תבל
ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי

ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי

להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב

השיעור המלא באתר
haravshneor.co.il